

Ukiumut Nalunaarusiaq 2014

Imigassaq Ikiaroorartullu pillugit

Siunnersuisoqatigiit

Ukiumut Nalunaarusiaq

2014

December 2014

1. Aallaqqaasiut

Kalaallit Nunaanni Imigassanik aalakoornartortalinnik nioqquteqartarneq sassaallertarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11-mi, 11. november 2000-meersumi kapitali 5, § 15-imi Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisoqarnikuvoq. Sularisassat allassimaffiat tunngavigalugu Naalakkersuisunut ukiumut nalunaarusiaq sularineqartarpoq pissutsit ingerlanerat pillugu innersuutini siunnersuutini pinaveersaartitsinermi imigassamik ikiaroornartumillu atornerluinermik apparsaanermut suliniutissanik.

2. Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut Sularisassat allassimaffiat suleriaatsillu

Suliassat allassimaffiata allaaseraa siunnersoqatigiit suliassaar, ingerlanera katiterneqartarneralu. Suliassat allassimaffiat suliareqqinneqarpoq 2014 -mi.

Suleriaaserlu allaaserineqarluni malittarisassat ataatsimiinnerni, ilaasortat allatseqarfiullu ingerlanneri.

3. Imigassaq ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit katitigaanerat aamma 2014-mi ilaasortai

Siunnersuisoqatigiit 2014-ip naanerani ukuninga ilaasortaqrpoq:

- Meeqqanut inuusuttullu sinniisuutitaq – Kommuneqarfik Sermersuumi immikkoortortami siulersuisoq attaveqarnermut, Kulturimut nutserisunullu kiffartuussivik, - Nivé Heilmann, siunnersuisoqatigiinni siulittaasoq.
- Kalaallit Nunaanni timersortartut aallartitaat - Uju Petersen, siulittaasup tullia
- Meeqqanut inuusuttunullu sinniisuutitaq – Psykolog i Saaffik, Camilla N. Petersen
- KANUKOKA-miit sinniisuutitaq – Pinaveersaartitsinermi siunnersorti Eva Kirkegaard
- Kalaallit Nunaanni Politimesteri - Politimesteri Bjørn Tegner Bay
- Peqqinnissakkut Nakkutilliisoqarfik – Peqqissaanikkut siunnersorti, Turid Skifte
- Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik- Nakorsatut Siunnersorti, Birgit Niclasen
- Ilaqutariinnermut inatsisilerinermullu Naalakkersuisoqarfik - AC-fuldmægtigi Gitte Jensen
- Meeqqat atuarfianniit sinniisuutitaq – KIIIN-imit sinniisuutitaq, Inuttaqanngilaq

Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit allattaat, Peqqissaanikkut siunnersorti konsulent Lisa Christiansen, Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik.

4. Siunnersuisoqatigiit 2014-mi ataatsimiittarnerat immikkoortullu oqaluuserineqartut nassuiaaserneqarnerat

Imigassaq ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiit suliassanik ingerlatsisarnermi § 5 naapertorlugu 2014-mi pingasoriarlutik ataatsimiipput, Marsimi maajimi kiisalu septembarimi.

AG-mi Hashi pillugu oqallinneq

USA-mi inatsisitigut inerteqqutaajunnaarnissaa pillugu oqallittoqarmat AG oqallisissiamik ilanngutassiivoq hashi Kalaallit nunaanni inerteqqutaajunnaarnissaa pillugu. Nivé Heilmann apersorneqarpoq AG-mi, oqariartuutigineqarporlu Imigassaq ikiaroorartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnit inerteqqutaajunnaarnissaa akuersaarneqassanngilluinnartoq.

Al Capone-p Periusaa Kalaallit Nunaanni

Siunnersuisoqatigiit Danmark assigalugu Kalaallit Nunaanni siunnersuisoqatigiinnit periuseq Al Capone eqqunneqassanersoq oqallisigineqarsimavoq, IIPS-mi isumaqatigiissimapput tamanna ingerlallugu sulissutigineqassasoq. Politiit tassuuna sakkussaannik tunillugit killeqarfinni nakkutilliisut suleqatiginerini hashi pillugu misissuineranni.

Periuseq Al Capone tassaavoq Danmarkimi Akileraartarfiup Politiillu akornanni suleqatigiinneq. Suliniarnerup pinerlunniaqatigiit akornanni pinerlunniarneq akornusersorniarpaarockerit nunasisullu pinerlunniaqatigiit akornanni aningaasarsiorneq. Akileraartarfiup Politiillu Al Capone-p Periusaa atortarpaat oqartussat aningaasat nalillillu pinerlunniaqatigiit qanoq pissarsiarisimallugit nassuiaatissarqartingisaannik akileraarusersuinerikkut.

Sapaatip akunnera 18 2015

Aappaagu Sapaatip akunnerata 18-p qulequtaasussaa siunnersuisoqatigiit isumaqatigiissutigaaat tassaasoq "inersimasup akisussaaffia".

Sapaatip akunnera 18 oqaluuserineqarsimavoq sapaatip akunneranut allamut nuunneqarnissaa, sapaatip akunnerata inissisimanagera allarpassuarnik pisussanik qallerneqarsimammat. Siunnersuutigineqarsimavoq Januaarimi sapaatip akunnerit sisamaannut nuunneqassasoq taamaasillunilu ukiortaami anguniagaqarusuttarnermut naleqqulluni imaluunniit sapaatip akunnerit 40-mut Danmarkimisut, tassani tusagassiutitigut annertuumik oqallinneqartarmat nunatsinnut iluaqutaasinnaasumik. Siunnersuisoqatigiit Peqqissutsimut Naalakkersuisoq tamanna pillugu isummeqqullugu qinnuigisimavaat. Qinersinerli peqqutigalugu nutaamik Naalakkersuisunngortup tamanna isummerfigissavaa.

5. Sammisat allat:

Nunat avannarliit atornerluineq pillugu isumasioqatigiinneq 2014

Nunat avannarliit atornerluineq pillugu isumasioqatigiinnerat 2014-mi Trondheim-imi Norge-mi pivoq ullut 25. -29. august. Aallartitatut IIPS-imit Nivé Heilmann peqataavoq. Ukioq manna qulequtaapput Cannabis inuusuttullu, paasissutissiisarneq aamma attaviginnittarneq, nunani avannarlerni imigassamik aalakoornartulinnik atuinerup ullutsinni Nunani avannarlerni ineriartornera il.il.

Peqqissutsimik siuarsaanermi pilersaarutit

IIPS-ip aallartitaa peqataasimavoq suliffiup sorliup sanaartussagai Paarisap peqqinnissaq pillugu siuarsaalluni atortusnaanik ilinniartitsissutissaanillu.

Quppersagaaqqat 6-it imigassaq aalakoornartulik Hashi Naamaartarnerlu pillugit angajoqqaanut aamma meeqqanut /inuusuttunut

IIPS quppersakkanut arfinilinnut ilanngussaqaarsimapput angajoqqaanut meeqqanut/inuusuttunut saaffiginnittunut imigassaq aalakoornartulik hashi naamaartarnerlu pillugit.

Qivi:

IIPS ilanngussaqaarsimavoq aanngajaarniutit pillugit gymnasiami ilinniartut ukiumut ullorsiutaanni.

Tusarniutip akissutaa:

IIPS tusarniaanermi akissummik nassiussaqaarsimavoq ukununga "Atornerluinermik katsorsaaneq, pisariaqartitsineq inuiaqatigiinnullu iluaqutigiumaagassai" aamma "Nuna tamakkerlugu pilersaarut akeqanngitsumik atornerluinermut katsorsaasarneq 2015-2019 pillugu siunnersuut".

Isummersuut:

Christina Viskum Lytken Larsen isummersuummik IIPS-imut aningaasanoorajunneq atornerluinerlu pillugit saqqummiussisimavoq.

TUBA-p pisortaa , Alex Kastrup Nielsen, isummersuutissanik internet atorlugu inuusuttunik siunnersuisarneq saqqummiuppa.

6. Atuineq Imigassamik aalakoornartumik hashimillu

2013-mi Eqqussisarneq imigassaliornerlu aalakoornartulinnik

2013-mi eqqunneqarput imigassaliorloqarlunilu 388 tusindi literinik aalakoornartumik akuitsumik. Ukiumut siulianut sanilliullugu, taava imigassanik aalakoornartulinnik eqqussuineq appariarpoq 40 tusindi literinik, tamatuma naligaa 9,3 pct. Imigassanik eqqussuineq 2004-mut sanilliukkaanni appariarpoq 104 tusindi literinik imigassanik akuitsumik annertussuseqarpoq , pineqarpat appariarpoq 104 tusindi literinik. Eqqussuineq immiornerlu aalakoornartulinnik appariaateqaarsimappat taava procentinngorlugu 21,2 procentinik appariarsimavoq ukiut kingulliit qulit ingerlanerini.

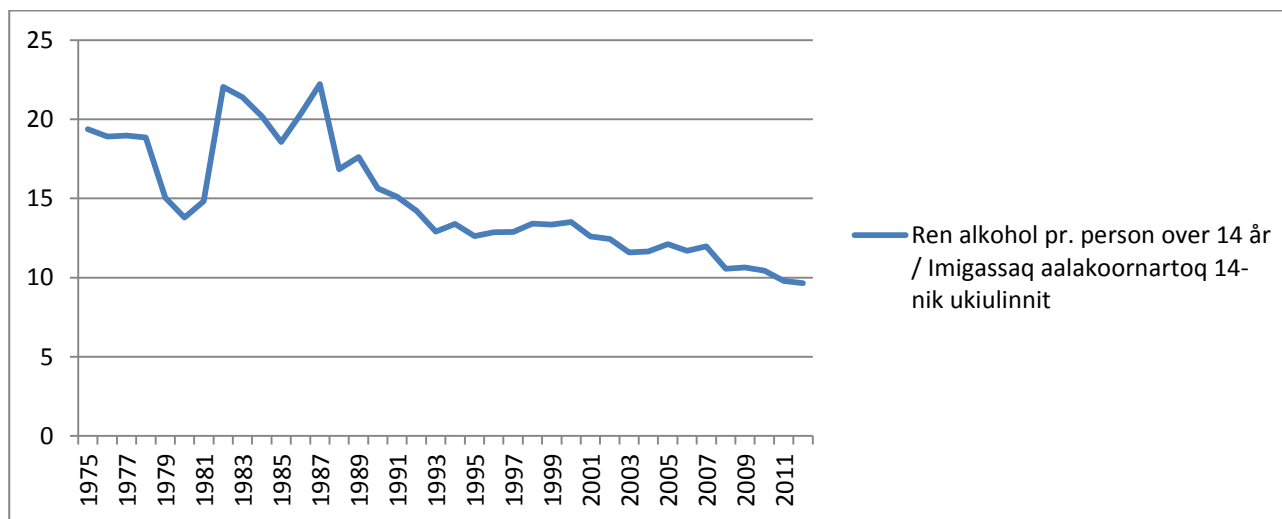
Tabel 1. Imigassanik aalakoornartulinnik eqqussuineq

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	Inummut ataatsimut liiterinngorlugu										
Inummut ataatsimut	8,6	8,7	9,1	8,8	9,1	8,1	8,2	8,1	7,6	7,6	6,9
Inummut 14-ileereernikumut	11,6	11,6	12,1	11,7	12,0	10,6	10,6	10,4	9,8	9,7	8,8

Uannga: <http://bank.stat.gl/SUDALK1>

2013-mi eqqussuinerup assingaa 8,8 literi imigassaq aalakoornartoq akuitsoq inummut ataatsimut inuk 14-nik ukioqalereersimasumut. Appariarneq tassa 0,9 literi inummut ataatsimut, imaluunniit procentinngorlugu 9,3 procentiulluni, tassa imigassat aalakoornartumik akuitsumik akullit inummut ataatsimut naleqarluni 9,7 literimut 2012-mi.

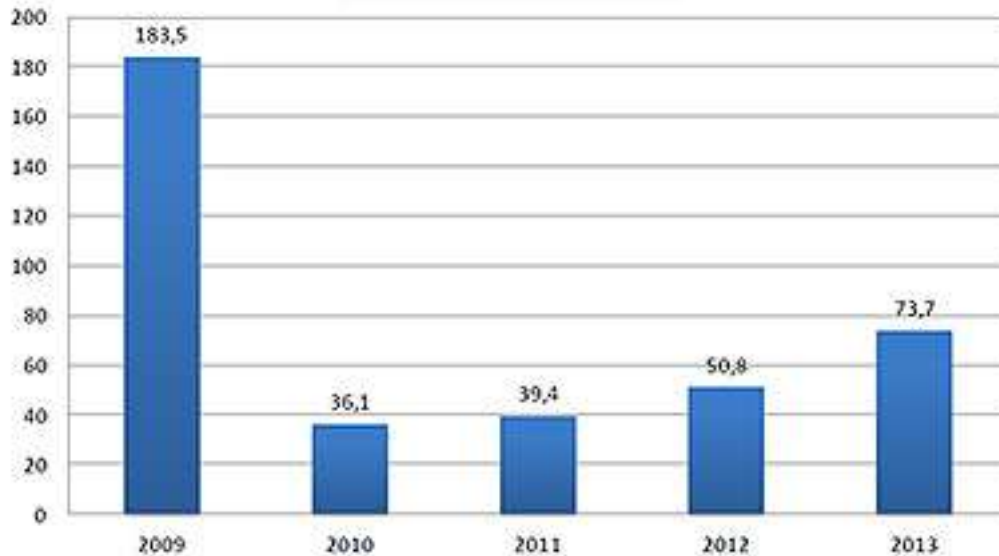
Soorlu takuneqarsinnaasoq 1980-kut naalerneranniit imigassanik aalakoornartulinnik atuineq appariartorsimavoq.

hashi arsaarinnissutaasimavoq ukiuni 2009 -2013

hashi arsaarinnissutaasimavoq

Ukiumoortumik naatsorsuutit, Kalaallit nunaanni Politiit, 2013

Malugeqquneqarpoq, 2009-mi arsaarinnissut ataaseq 118 kilunik oqimaassuseqarsimammat.

7. Naalakkersuisunut innersuut

Hashimik sunnertissimalluni aqqusinertigut qamutininik motoorilinnik ingerlatsineq akuerineqassanngilaq

IIPS Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisumut Steen Lyngemut unnersuussivoq, periarfissaq misissoqqullugu atuutsinneqalersinnaanersoq *hashimik sunnertissimalluni aqqusinertigut qamutininik motoorilinnik ingerlatsineq akuerineqannginnissaa*. Maannakkut politiit periarfissaqanngillat pisarneq malillugu akuerisamik biilininik ingerlatsisut hashitorsimanersut misissussallugit, taamatut misissuineq ullumikkut piumasaqaatitaqarmat ilimasunneq tunngavissaqassasoq.

Aningaasanoorajunneq – samminiarneqartoq IIPS-imit

Pinnguaatinik aningaasanoorajunneq imigassanik aalakoornartortalinnik hashimillu atornerluinerup assingaa, tassungalu atatillugu oqallisigineqarsimavoq IIPS-ip iluani sammineqassanersoq. Siunnersuisoqatigiit innersuussutigaat Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisumut Steen Lyngemut pinnguaatinik aningaasanoorajunneq siunnersuisoqatigiinnit sammineqassasoq. Tamanna akuersarneqarsimavoq, Christina Viskum Lytken Larsen siunnersortitut siunnersuisoqatigiinnut qinerneqarpoq pinnguaatinik aningaasanoorajunneq pillugu siunnersortitut.

Imigassat aalakoornartullit pillugit inatsisit nutarternissaat

Imigassat aalakoornartullit pillugit inatsisit nutarternissaat pillugu IIPS aallartitat aqutsisunut inatsisiliornermullu suliarinnittunut ilaatinneqarput.

IIPS-imit piumasarineqarpoq pilerisaarisarneq inerteqqutaalluinnassasoq peqqutigalugu, imigassanik aalakoornartulinnik atornerluineq inuiaqatigiinni peqqiilliutinut annertunerpaanut ilaasoq pinerlunnernilu amerlanerpaani akuusartoq inunnik ulorianartorsiortitsinerni angerlarsimaffinnilu eqqissiviillioerni.

Tungaviatigut IIPS kissaatigaa imigassat aalakoornartulinnik akullit pisiniarfinni assiaquteqartinneqassasut, minnerunngitsumik inuusuttunit pisiarineqarsinnaanera piuminarpallaannginniassammat. IIPS-imit kissaataavoq sassaallertarneq ammasarfiillu killilersorneqartassasut paasiuminartumik aaqqiinikkut.

Inatsisit atornerluisunik katsorsaanermi

IIPS-ip nuna tamakkerlugu pilersaarut akeqanngitsumik atornerluinermut katsorsaasarneq pillugu siunnersuut tapersorsorpa *inatsisit atornerluisunik katsorsaanermi* aqutigalugit katsorsaasarneq nukittorsarneqaqqullugu.

8. Qulequtassaq aappaagumut

2015-imi ataatsimiinnermi aalajangerneqassaaq.

Lisa Christiansen

Imigassaq Ikiaroornartullu pillugit Siunnersuisoqatigiinnut Allatsi

